

Kultur- og kirkedepartementet

Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Saksbehandler: Jon Birger Østby
Direkte tlf.: 23 11 75 40

Vår ref.: 08/148-
Deres ref.: 2008/01886 KU/KU
KSR:sko

Vår dato: 03.07.2008
Deres dato: 25.04.2008

Forslag fra Oslo kommune at det opprettes en liste over kunst av enestående nasjonal betydning

Vi viser til departementets brev av 24.4.2008 med anmodning av en vurdering av forslag fra Oslo kommune om å opprette en liste over kunst av ”enestående nasjonal betydning” og å opprette en nasjonal plan med avsatte midler for konservering av de utvalgte verkene. I forslaget vises det spesielt til den danske ordningen for bevaring av kulturgjenstander av ”enestående nasjonal betydning”.

St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014

I St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 peker regjeringen på samlingsforvaltning som en av flere sentral oppgaver for museene. Her heter det blant annet:

”Musea skal forvalta gjenstandstilfang frå farne tider og ta vare på gjenstandsmateriale frå vår eiga samtid med tanke på ettertida, og museums-samlingane dannar grunnlaget for ein viktig del av den kunnskaps-produksjonen som skal til for å utvikla og halda oppe eit kollektivt medvit om tidssamanhengane i samfunns- og kulturutviklinga. Denne rolla er grunnleggjande for musea til alle tider.

En god samlingsforvaltning krever god og lett tilgjengelig dokumentasjon av samlingene, gode lokaler for oppbevaring og tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til konservering. Disse områdene behandles også i St.Meld nr.48, og vi siterer:

”Det kan òg verta aktuelt å vurderer om noverande ordning med tilskot til sikringstiltak i regi av ABM-utvikling kan utvidast til også å gjelda etterslep innanfor dokumentasjon og bevaring meir generelt, til dømes med tanke på innreiing, forbetring av klima- og lystilhøve, handtering

av skadedyr, elektronisk dokumentasjon og fotografering av gjenstandar. Dette vil i så fall inngå som ein del av dei prosjekt- og tiltaksmidlane som ABM-utvikling forvaltar.”

”Ei erfaring i reformarbeidet til no har vore at fordeling av friske midlar til drift i større grad burde vore supplert og koordinert med tilførsel av investeringsmidlar. Til dømes viste abm-meldinga til behovet for betre bevaringstilhøve og magasinløyisingar for å leggja til rette for god oversikt og kontroll over samlingane, og mange stader vert det no satsa på fellestiltak og fellesmagasin og andre felleløyisingar. Dette vil òg kunna omfatta andre delar av kulturarvsektoren, til dømes slik at både museumsgjenstandar, arkivalia og foto vert inkludert.”

Merknader til kulturbudsjettet fra Stortingets familie- og kulturkomité

I budsjettinnstillingen til Stortinget heter det: ”Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener det også er viktig å styrke samarbeidet om samlingsforvaltning, slik det er omtalt i Soria Moria-erklæringen: ”*starte arbeidet med en plan for sikring og bevaring av museumssamlingene*”.¹

I samme innstilling uttaler komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, kristelig Folkeparti og Venstre: ”*Det er også viktig å styrke arbeidet med samlingsforvaltning, og disse medlemmer legger til grunn at dette vil bli høyt prioritert i tiden som kommer. Fremtidige bevilgninger til museumssektoren må være i samsvar med dette*”.²

Det danske programmet for bevaring av kulturgjenstander med enestående nasjonal betydning³

I mai 2001 bad Folketingets kulturutvalg om at kulturministeren skulle få utarbeidet en utredning om kulturarvens bevaringstilstand. Det ble nedsatt to utvalg, ett for bevaring av den fysiske kulturarven og ett for bevaring av den elektroniske kulturarven.⁴ Nedenfor redegjør vi kort for oppfølging av tiltak for bevaring av den fysiske kulturarven⁵.

I utredningen fremmes det et forslag om å dele samlingene inn i fire kategorier:

- Kategori 1: Enestående nasjonal betydning
- Kategori 2: Vesentlig nasjonal betydning
- Kategori 3: Regional/lokal eller begrenset nasjonal betydning
- Kategori 4: Mindre betydning

¹ Budsjett-innst. S. Nr.2 – 2007-2008 s. 93f

² Budsjett-innst. S. Nr.2 – 2007-2008 s. 94

³ I tillegg til de skriftlige kildene bygger fremstillingen på intervjuer med souschef Hanne Larsen i Kulturarvstyrelsen og forskningschef Peter Nørgaard Larsen og papirkonservator Niels Borring ved Statens Museum for Kunst.

⁴ Utvalgenes rapporter er publisert i ”Utredning om bevaring af kulturarven”, Kulturministeriet 2003.

⁵ Det er også bevilget egne midler til digitalisering av samlinger.

For de enkelte gjenstandene skulle det så angis en bevaringskategori fra A til D for igjen å kunne plukke ut hvilke gjenstander som burde prioriteres for konservering:

- A: Tilstand egnet for formidling, godt bevart og behandlet eller pakket med henblikk på formidling/hyppig bruk
- B: Stabilisert tilstand, ikke umiddelbare behov for konservering eller emballering, men ikke umiddelbart egnet til bruk i formidling
- C: Behandlingskrevende tilstand; gjenstand som er utsatt for eller påvirket av slit, kjemisk nedbryting og eller biologisk nedbryting
- D: Svært skadede gjenstander som ikke - eller kun med en betydelig konserveringsinnsats - kan bringes i en stabil tilstand

I 2004 igangsatte Kulturministeriet et eget 4-årig program for bevaring av gjenstander av enestående nasjonal betydning (ENB). Programmet omfatter samlinger i statlige museer, Det Kongelige Bibliotek, Statens arkiver og museer som mottar statlige driftstilskudd. Gjenstander i andre institusjoner eller gjenstander som er i privat eie er ikke med i dette programmet. Bevilgninger var i 2004 på totalt 30 mill DKR pr år.

De statlige museene⁶ fikk sine ekstra tilskudd til denne satsingen direkte fra Kulturministeriet. Det ble videre avsatt midler til to søkbare puljer: en pulje på 1,3 mill. DKR årlig til bedring av oppbevaringsforholdene ved de 19 statsanerkjente museer med virksomhet av særlig betydning,⁷ og en på 6 mill. DKR⁸ til konservering av ENB-gjenstander for de øvrige statsanerkjente museene⁹. I tillegg var det en egen pulje for elektronisk registrering av samlingene i Regin, et felles nasjonalt registreringssystem. Til denne puljen var det bevilget 5,4 mill. DKR i 2004 og deretter 2,7 mill DKR pr år i perioden 2005 – 2007. Disse puljene ble forvaltet av Kulturarvstyrelsen.

Det ble ikke gitt sentrale føringer på definisjon av de forskjellige kategoriene, og det ble overlatt til de enkelte museene å foreta klassifisering etter egne vurderinger. Det foreligger ingen samlet oversikt over ENB-gjenstandene. Listene føres av de enkelte institusjonene. De er kun ment for intern bruk, og de publiseres heller ikke på institusjonsnivå. Listene er meget omfattende, og som eksempel kan nevnes at Nationalmuseet har utpekt ca 130.000 gjenstander i ENB-kategorien.

Det er vedtatt å forlenge programmet med en ny periode for 2008-2011. Det er for denne perioden avsatt 17,8 mill DKR pr år til konservering på de sentrale statlige institusjonene.¹⁰ Det er for den nye perioden avsatt 3 mill. DKR pr år til en pulje for de statsanerkjente museene og 1,4 mill DKR til statsanerkjente museer med virksomhet av særlig betydning. Begge beløp er øremerket forbedring av bevaringsforhold på museer som mottar statlige driftstilskudd.¹¹ Fra 2010 slås disse to puljer sammen til én felles pulje på 3,9 mill. DKR.

⁶ Nationalmuseet, Statens Museum for Kunst, Danmarks Naturhistoriske Museum, Den Hirschsprungske Samling, Ordrupgaardssamlingen, Tøjhusmuseet, Dansk Landbrugsmuseum og Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum

⁷ Kriteriene for disse er angitt i museumslovens § 16, og disse får særlige statlige driftstilskudd.

⁸ For senere år er dette beløpet redusert.

⁹ Det danske kulturministeriet gir statlig driftstilskudd etter faste beregningsmodeller til museer som tilfredsstillter kriteriene i museumslovens § 15.

¹⁰ Det kongelige bibliotek, Statens Arkiver, Nationalmuseet og Statens Museum for Kunst.

¹¹ Museer som dekkes av museumslovens § 15 og 16.

Som ledd i Kulturbevaringsplanen fikk Kulturarvsstyrelsen også i oppdrag å utarbeide: ”Retningslinjer for Bevaring og håndtering af kulturarvs-genstande”¹² og ”Vejledning i museernes indsamling og udskillelse af museumsgenstande”.¹³ Det arbeides nå også med en internettbasert magasinmanual med råd og veiledning til museer og i forbindelse med bygging og innredning av magasin,¹⁴ og Organisasjonen Danske Museer får nå midler fra Kulturarvsstyrelsen til å utarbeide en rapport om konserveringsinnsatsen på museene og konserveringssentrene.

| Udmøntning af Kulturbevaringsplanen ¹⁵ | | | | | | | | | |
|---|---|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Beløbene er i mio. kr. i løbende priser | | | | | | | | | |
| Forslag til justeret fordeling i BO-årene | | | | | | | | | |
| Nr. | Initiativer | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Den fysiske kulturarv | | | | | | | | | |
| 21.33.04. | Industrisamfundets kulturarv | 2,0 | 2,0 | 2,0 | 2,0 | 2,1 | 2,1 | 1,5 | 1,5 |
| 21.33.37.41 | Konservering af truede genstande af enestående national betydning på statsanerkendte museer | 6,0 | 4,6 | 4,7 | 4,7 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| 21.33.37.51 | En særlig bevaringsindsats på § 16 museer *) | 1,3 | 1,3 | 1,3 | 1,4 | 1,4 | 1,4 | 0,0 | 0,0 |
| 21.33.37.52 | Forbedring af bevaringsforhold og samlingernes bevaringstilstand på statsanerkendte museer *) | | | | | 3,0 | 3,0 | 3,9 | 3,9 |
| 21.33.37.61 | Elektronisk registrering af samlinger på museer herunder færdigudvikling af database til registrering af samlinger. | 5,4 | 2,7 | 2,7 | 2,7 | 4,8 | 4,8 | 3,0 | 3,0 |
| | Overføres til Statens Arkiver | | | | | | | 2,9 | 2,9 |
| Den fysiske kulturarv samlet | | 14,7 | 10,6 | 10,7 | 10,8 | 11,3 | 11,3 | 11,3 | 11,3 |

*) Konto 21.33.37.51 og konto 31.33.37.52 slås sammen fra og med 2010 under den bredere overskrift om forbedring af bevaringsforholdene (altså konto 21.33.37.52). Det giver større frihed til på dette tidspunkt at målrette - eller justere målet for - disse midler

Generelle erfaringer

Det hadde vært ønskelig med bedre tid til planlegging av programmet, slik at man i startfasen kunne hatt bedre oversikt over magasinforhold og konserveringsbehov.

¹² <http://www.kulturarv.dk/forvaltning/museumsdrift/vejledninger/bevaring/index.jsp>

¹³ http://www.kulturarv.dk/forvaltning/museumsdrift/vejledninger/indsamling_udskillelse/index.jsp

¹⁴ www.magasinmanualen.dk

¹⁵ Oversikt utarbeidet av Kulturarvsstyrelsen

Mange vegret seg i utgangspunktet for å foreta en prioritering av hvilke gjenstander i samlingene som skulle karakteriseres som ENB-gjenstander, og noen mente det var galt å foreta en slik kategorisering. Men det var opp til det enkelte museum å velge sine egne kriterier, og i etterkant har det kommet flere signaler om at dette har vært en nyttig og bevisstgjørende prosess.

Programmet har vært viktig for å fremme bevaring av viktige kulturminner. Det har bidratt til å øke forståelsen for bevaringsproblematikken og styrket interessen for samarbeid mellom museer om magasin og konserveringsverksteder, og programmet har fått sterk støtte fra Organisationen for Danske Museer.

Erfaringer med puljen til de statsunderstøttede museer

For perioden 2004-2007 var midlene i denne puljen øremerket til tilskudd til aktiv konservering av ENB-gjenstander. Bevilgningen til denne puljen var på 6 mill. DKR første år og ble senere redusert til 2,6 mill. DKR.. Institusjonene sendte søknadene til Kulturarvstyrelsen og det skulle innhentes minst to tilbud på konservering i forkant. Det kom for lite med søknader til å dekke bevilgningene, og ved utløpet av prosjektperioden gjensto det noen ubenyttede midler som blir overført til neste periode.

Ved hjelp av midler fra Kulturarvsstyrelsen kunne Organisasjonen Danske Museer i 2006 presentere en undersøkelse av magasinforholdene ved 127 statsanerkjente museer. Denne rapporten konkluderer med at 1/3 av museenes magasin er av god kvalitet, 1/3 har mangler som kan avhjelpes, mens 1/3 er av så dårlig kvalitet at det ikke er mulig å oppruste dem til et akseptabelt nivå. Undersøkelsen viser også at 63 % av magasinene er overfylt, og at mange museer har problemer med å magasinere tilveksten.

I ettertid ser man at midlene heller burde vært brukt til utbedring av oppbevaringsforholdene for samlingene, og i den nye prosjektperioden for 2008-2011 er derfor tilskuddene i puljen for de statsunderstøttede museene endret fra støtte til aktiv konservering til nå å gå til preventiv konservering.

Erfaringer på Statens Museum for Kunst

På Statens Museum for Kunst har de ekstra midlene som har kommet til konservering i denne perioden betydd et viktig løft for samlingenes bevaring. Museet har gode forhold i magasin og utstillingslokaler, og med unntak av noen midler til innkjøp av oppbevaringskasser til magasin er midlene brukt utelukkende til aktiv konservering.

Utstillinger, utlån og annen formidling krever en vesentlig del av museets totale ressurser, og prioriteringer på konserveringsfeltet vil derfor også lett styres bare ut fra behov for konservering knyttet til utstillinger og utlån. Det har derfor vært viktige å få tilskudd som er øremerket til konservering. De framlagte planene for eksempel for papirkonservering ved kobberstikksamlingen viser seg i ettertid å ha vært for optimistiske. Denne samlingen omfatter ca 240.000 objekter og det var for liten tid til en skikkelig gjennomgang før konserveringen startet. Museet kunne ha ønsket bedre tid til å planlegging av prosjektet og utarbeiding av måltall for resultater før de skulle ta fatt på selve konserveringen.

Museet utarbeidet egne kriterier for utvalg. Det er lagt mye arbeid i å finne gode kriterier som kan gi rom for flere synsvinkler i utvelgelsen. Kriteriene er forskjellige for de forskjellige deler av samlingene. Prioriteringene omfatter både enkeltverk og grupper av verk som står i en sammenheng, og listene er meget omfattende. Innenfor maleri- og skulptursamlingen har ca 2000 verk fått ENB-status, og antallet på kobberstikksamlingen ligger vesentlig høyere. Museet har i sine prioriteringer tatt hensyn til hva som finnes i andre museer, men det har ikke vært noen nasjonal koordinering. I ettertid ser man det med fordel kunne vært ført en nasjonal diskusjon eller i alle fall drøfting med andre kunstmuseer om slike kriterier.

Listene er ikke offentlige, men de brukes av museet internt også i andre sammenhenger. Ved utlån vil det for eksempel, nå kreves sterkere krav til sikring for ENB-verk enn for annen kunst.

Museet har ikke hatt problemer med å rekruttere ekstra kvalifisert arbeidskraft til prosjektet, og det utfører også konservering for andre statlige kunstmuseer.

Selv om satsingen har vært et viktig løft for konservering av samlingene står museet stadig med et etterslep på bevaringsbehov for ENB-gjenstander. Museet vil ikke bli à jour på dette feltet etter den nye programperioden, og det kan være grunn til å spørre hva som nå vil skje med de gjenstandene i samlingene som har lavere prioritet (kategori 2 og 3).

Riksrevisjonens undersøkelser av bevaring og sikring ved statlige museer

Dokument nr. 3:10 (2007-2008) Riksrevisjonens undersøkelse av bevaringen og sikringen av samlingene ved statlige museer, ble overlevert Stortinget 10. juni 2008. Dokumentet følger opp en tilsvarende undersøkelse fra 2002.

Undersøkelsen omfatter samlinger ved fire av landets største og viktigste statlige museer – Kulturhistorisk museum og Naturhistorisk museum i Oslo, Bergen Museum og Nasjonalgalleriets samlinger ved Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.

I sin rapport i 2008 konkluderer Riksrevisjonen med at flere av samlingene ved disse museene oppbevares fortsatt under forhold som gir utilstrekkelig beskyttelse mot nedbrytende faktorer som ugunstig klima og skadelig lys. Selv om sikringsforholdene ved museene er blitt bedre siden Riksrevisjonens undersøkelse i 2002, er tiltakene for å sikre samlingene mot plutselige ødeleggelser som brann og vannskade fortsatt ikke tilstrekkelige. Det er derfor en fare for at gjenstander og samlinger ved museene går tapt dersom det ikke legges til rette for bedre oppbevaringsforhold. *Dersom museenes samlinger ikke blir bevart og sikret på en tilfredsstillende måte, kan viktige kulturelle, kunstneriske og naturhistoriske verdier gå tapt,* uttaler riksrevisor Jørgen Kosmo.

Riksrevisjonens konklusjon er gjengitt nedenfor, og de tiltakene som det pekes på vil også være meget relevant for andre museer.

- Det er nødvendig å gjennomføre ytterligere tiltak for å sikre tilfredsstillende bevarings- og sikringsforhold

- Det vil ikke bli en god permanent løsning på situasjonen før ny bygningsmasse er blitt realisert
- Det må gjennomføres tiltak på kort sikt for å redusere risikoen for at samlinger går tapt
- Det stilles spørsmål ved om museene har hatt den nødvendige planmessighet i styringen av arbeidet
- Departementene og universitetene må ta initiativ til å forbedre rapporteringen for sikre at de overordnede målene nås

ABM-utviklings arbeid med tilstandsvurdering av samlingene i norske museer

ABM-utvikling arbeider med avslutningen på en landsomfattende tilstandsvurdering av samlinger i museene. Undersøkelsen blir gjennomført i samarbeid med fylkeskommunene og institusjonene selv. Målet med dette arbeidet er kunne gi informasjon om status og behov for registrering, sikring og bevaring både på lokalt, regionalt og nasjonalt plan. Hovedvurderingene på nasjonalt nivå vil bli presenterte i en avsluttende rapport. Feltarbeidet er ferdigstilt for hele landet, og rapportering til de siste fylkene, og sluttrapport vil bli publisert i inneværende år.

I denne tilstandsvurderingen pekes det både på behov for konserveringstiltak og for nye magasinareal. I et foreløpig utkast til sluttrapport er dette oppsummert slik:

”Undersøkinga viser klart at situasjonen for store delar av norske museumssamlingar er kritikkverdig på mange punkt. Hovudinntrykket er at bevaring og dels òg sikring er eit felt som langt på veg er forsømt mange stadar. Ved ein del museum har ein gjort omfattande tiltak for å betre forholda for samlingane, men ved mange institusjonar kan ein med fordel auke fokuset på bevaring og sikring av samlingane innanfor eksisterande rammer. Mange tiltak kan gjerast med enkle midlar. Det er likevel ikkje tvil om at det mange stadar er behov for større operasjonar og byggeprosjekt for å kome opp på eit bevarings- og sikringsnivå som kan seiast å tilfredsstille internasjonalt aksepterte tilrådingar for korleis museumssamlingar bør forvaltast.

Å byggje, utstyre og drifte museumsmagasin og lokalar for konservering krev store investeringar. Det vil difor vere nyttig å samle desse funksjonane i felleseiningar på fylkes- eller regionplan. Arbeidet med felleseiningar og felles bevaringstenester bør setjast i verk i dei regionane der dette ikkje allereie er i gong

Det er vurdert som svært viktig å gjere tilgjengeleg kompetanse innan førebyggjande og direkte konservering på regionalt plan, samt å auke kapasiteten fleire stadar. I tillegg bør ein arbeide for å heve kompetansen innan samlingsforvaltning generelt for tilsette ved musea i form av kurs og workshops. I tillegg kan ein vurdere tiltak som arbeidsgrupper innan samlingsforvaltning på tvers av musea i ein region.

Det har i mange år vore høve til å søkje ABM-utvikling om midlar til sikringstiltak, noko ein ser resultata av mange stadar. Ein burde på lik line vurdere å gjere tilgjengeleg midlar for spesielle bevaringstiltak.”

Sammen med Riksrevisjonenes undersøkelser vil denne rapporten utgjøre et godt grunnlag for arbeidet med å styrke bevaring av museenes samlinger.

Et norsk prosjekt for klassifisering av samlinger etter betydning

ABM-utvikling har i 2008 gitt støtte til et prosjekt for vurdering av samlingene ved Stiftelsen Domkirkeodden. Museet skal prøve ut en systematisk vurdering av betydning eller verdi av samlingene, med utgangspunkt i en utvalgt gruppe gjenstander. Museet ønsker å bruke en skala mellom 1 og 5 for å verdivurdere gjenstander ved innføring i Primus. Denne praksisen skal også kunne påvirke hvordan innsamlingsarbeidet legges opp og hvilke gjenstander og gjenstandsgrupper som prioriteres. En del av prosjektet er også digitalisering av gjenstandskatalog med tilhørende digital katalogisering. Det skal produseres en utfyllende rapport om resultater og erfaringer fra prosjektet.

Museumsforbundets forslag om satsing på bevaring

Norges museumsforbund har også vist et sterkt engasjement for å styrke bevaring i museene. Museumsforbundet sendte et brev til Kirke- og Kulturdepartementet 22.03.07 med skisse til en nasjonal plan for samlingsforvaltning. Her viser Museumsforbundet både til Riksrevisjonenes undersøkelser og den tilstandsvurderingen som ABM-utvikling har tatt initiativ til. Norges Museumsforbund ønsker en nasjonal Revitaplan som skal må omfatte alle sider ved museenes samlinger: Gjenstander, foto, verneverdige bygninger etc. Denne planen skal omfatte:

- Bevaring – spørsmål knyttet til magasiner og konserveringsforhold
- Dokumentasjon – spørsmål knyttet til registrering og digital presentasjon av samlingene
- Sikring – Spørsmål knyttet til beskyttelse mot brann, tyveri og annen skade
- Avhending – Spørsmål knyttet til evaluering, gradering og kassasjon

Mangel på rettslig vern av løse kulturminner

Lov om kulturminner gir hjemmel for fredning av faste kulturminner, og bygninger kan fredes med inventar. Arkivkoven gir anledning til å verne arkiv i privat eie. For løse kulturminner har vi ingen slik beskyttelse med unntak av det vernet Kulturminneloven gir mot utførsel, og de bestemmelser som kan komme til anvendelse i følge Haag-konvensjonen i en krigssituasjon.

I videre arbeid med nasjonale planer for vern og sikring av museenes samlinger bør det også vurderes om det i Kulturminneloven burde være en hjemmel for å pålegge private eiere å bevare løse kulturminner av særlig viktig nasjonal betydning, slik man kan i dag med arkiv og med fredning av faste kulturminner. Dette ville for eksempel kunne være et viktig et virkemiddel for bevaring av samlinger i etatsmuseer når eierinstitusjonen privatiseres.

Vurderinger

I forslaget fra Oslo kommune vises det særlig til den danske ordningen. Men i Danmark utarbeides det ingen *nasjonal* liste over kulturturgjenstander av enestående betydning. Det er opp til de enkelte museene å fastlegge kriteriene for utvalg innenfor egne samlinger. Listene er meget omfattende, og de blir ikke offentliggjort. Den danske ordningen omfatter bare museer som mottar statlige driftstilskudd, og det er ingen tilsvarende statlige tiltak for tilskudd til konservering av gjenstander som befinner seg i øvrige museer eller i privat eie.

En samlet nasjonal liste, slik Oslo kommune foreslår, vil i tilfelle måtte ha et langt mer begrenset omfang enn de listene som nå ligger til grunn for den danske satsingen. Den vil minne mer om en "kunstkanon". Her måtte det i så fall settes opp *ett* felles sett kriterier, og det må eventuelt oppnevnes et eget utvalg for å lede arbeidet og foreta utvelgelsen. ABM-utvikling vil ikke anbefale en slik ordning. Vi legger vekt på at museene i sin formidling skal vise både dybde og bredde i historien. Det handler ikke om å fortelle én, men mange historier, og vi kan vanskelig se at det finnes *ett* enkelt og godt sett kriterier som kan legges til grunn for utvelgelsen av et begrenset sett kunstverk i en slik sammenheng.

ABM-utvikling ser et stort behov for å bedre bevaringsforholdene og styrke kompetanse og kapasitet for konserveringen av museenes samlinger. Vi vil gjerne samarbeide med departementet i å utvikle planer for hvordan dette skal skje, men i en slik plan for samlingsforvaltning bør det være høyde for hensynet til at museene ikke bare skal vise et begrenset utvalg "toppstykker", men at de også skal dokumentere bredden, variasjonen og mangfoldet i kulturen og historien. Vi tror det kan være mye å lære av den danske satsingen, og vi mener det kan være en nyttig prosess for de enkelte museene å måtte foreta en vurdering og prioritering innenfor egne samlinger, men det er utarbeiding av avgrensede nasjonale lister vi er skeptiske til.

ABM-utvikling er usikker på om en plan for å styrke konservering av kunst- og kulturarven også skal inneholde støtte til konservering av kulturgjenstander i privat eie. Men hvis slikt materiale også skal med så bør dette samordnes med endringer i lovverket for å sikre slike gjenstander mot framtidig vanskjøtsel eller ødeleggelse.

Forslag til tiltak

ABM-utvikling vil ikke anbefale at Kirke- og kulturdepartementet tar initiativ til etablering av en sentral liste over kunstverk av enestående nasjonal betydning, men at bevaring av slike kunstverk sees i sammenheng med de andre store utfordringene innenfor bevaring av museenes samlinger.

ABM-utvikling vil anbefale at Kultur- og kirkedepartementet i samarbeid med Kunnskapsdepartementet tar initiativ til å utarbeide en nasjonal plan for samlingsforvaltning. Et slikt tiltak ville være en god oppfølging av museumsreformen. ABM-utvikling kan utføre et slikt prosjekt, og vi ser at det i så fall ville være en styrke om de to departementene i felleskap kunne oppnevne en referansegruppe for dette arbeidet, slik det var gjort for Bibliotekutredningen.

Vi viser også til ABM-utviklings budsjettsøknad for 2009 for tiltak under kap. 0328 Delegerte tiltak, der vi foreslår en økning på posten sikringstiltak i museer, som foreslått i St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014.

Med vennlig hilsen

Leikny Haga Indergaard
direktør

Randi Ertesvåg
avdelingsdirektør